

# ***Avoim Eettinen Keskustelufoorumi*** ***Näkökulmia ihmiseen ja ihmisyyteen*** ***1999-2009***



***Pohjois-Karjalan keskussairaala***



## **Syksy 1999**

- 20.9.1999 Ammattina auttaja – syntykö kokemuksesta viisautta ja voiko sitä siirtää  
Alustus: psykiatrian ylilääkäri Pekka Ropponen ja kirurgian osaston ylilääkäri Heikki Ahtola
- 18.10.1999 Priorisoinnin etiikka – terveyden ja sairauden valinnat  
Alustus:THT, professori Juha Kinnunen (Kuopion yliopisto)
- 15.11.1999 Auttamisen ja hoitamisen ylevyys – tuotammeko kärsimystä  
Alustus: sairaanhoitajat Arja Savelius ja Marja-Leena Maljojoki
- 20.12.1999 Omaisen kokemus, kertomus läheisen sairaudesta.  
Alustus: omaisen puheenvuoro

## **Kevät 2000**

- 17.1.2000 Vastaanottokeskustelua tutkimassa – näkökulmia institutionaalisuuteen  
Alustus: LL, fil.yo Tuija Liisa Turtiainen, erikoislääkäri Pekka Turtiainen
- 21.2.2000 Kuinka monesta solusta alkaa elämä? Keinoalkuinen hedelmöittyminen, hedelmöittymisen ehkäisy, raskauden keskeytys – onko kaikki se mikä on laillista tehtävä?  
Alustus: LKT, ylilääkäri Minna Kauko
- 20.3.2000 Lääkäri kuuntelee – mutta kuuleeko hän? kulttuuriantropologisia näkökulmia potilaan ja lääkärin kommunikaatiossa terveydestä ja sairaudesta  
Alustus: erikoislääkäri Raimo Puustinen
- 17.4.2000 Humanismia vai ekonomiaa terveyden huollossa? Onko ihmiselle ja inhimillisyydelle enää tilaa vai määrääkö mammonan kultainen vasikka terveydenhuollon kuvioita?  
Alustus: sairaanhoitajat Marjatta Leppänen ja Sirkka Lehikoinen

## Syksy 2000

- 18.9.2000 Sitoudunko ”laatuprojektiin” – toiminnan kehittämiseen?  
Alustus: osastonylilääkäri Pentti Antila, osastonylilääkäri Heikki Ahtola, osastonhoitaja Marja-Leena Maljojoki
- 16.10.2000 Potilaan ja lääkärin välisestä suhteesta  
Alustus: osastonylilääkäri Heikki Ahtola
- 20.11.2000 Taide hoitosuhteen tutkimisen välineenä  
Alustus: erikoislääkäri Raimo Puustinen
- 18.12.2000 Pakottaminen hoitoon – vallankäytön vai vastuunkannon väline?  
Alustus: psykiatrian ylilääkäri Pekka Ropponen, sairaanhoitaja Sari Karlsson

## Kevät 2001

- 15.1.2001 Vastuullisuus hoitotyössä, pohdintaa teorian ja kokemusten näkökulmasta  
Alustus: ylihoitaja Sinikka Vara ja osastonhoitaja Kirsti Päivinen
- 19.2.2001 Genetiikka ja kantasolututkimuksen haasteet: kuka omistaa geenimme, seulontojen etiikka, ihmisen varaosahuolto, sikiöiden käyttö kantasolujen hankinnassa  
Alustus: TT, dosentti Martti Lindqvist
- 19.3.2001 ”Olen vaiti ja huudan” – ihmisenä olemisen peruskysymyksiä, näkökohtia, kysymyksiä ja ajatuksia siitäkin, onko ihminen jo lähes ”kadotettu” näköpiiristä?  
Alustus: sairaalapastori Paavo Juvonen
- 23.4.2001 Palliatiivisen hoidon ja saattohoidon filosofinen, eettinen ja teologinen tausta: Inhimillisyyden ja tekniikan ristiriita, Tehdäänkö kaikki voitava vai huolehtiako elämän laadusta?, Kuka hallitsee kuolemaa?  
Alustus: TT, dosentti Kalervo Nissilä

## Syksy 2001

- 17.9.2001 Arvot puntarissa - arvot kuntayhtymän strategiassa, hoitotyön arvot ja periaatteet  
Alustus: Ylihoitaja Sinikka Vara, hallintoylihoitaja Pirkko Keskiä
- 15.10.2001 Arvot repussa – arvoreppu: kevyt vai raskas?, Arvot ruohonjuuritasolla, Arvoristiriidat  
Alustus: sairaanhoitajat Kaija Nevalainen, Leena Riikonen ja osastonhoitaja Marja-Leena Maljojoki
- 19.11.2001 Mikä ihminen – ihmiskäsityksiä: hoitotyön taustalla olevien ihmiskäsitysten kriittistä pohdiskelua ja arviointia. Ihmisen hahmottamista. Ihmiskuva? Ihmiskäsitys?  
”Holistinen ihmiskäsitys”  
Alustus: psykiatrian ylilääkäri Pekka Ropponen
- 17.12.2001 Luonto, ihminen ja taide  
Alustus: kuvataiteilija Jyrki Puhakka

## **Kevät 2002**

- 21.1.2002 Intuitio ja hiljainen tieto: Intuitio ja hiljainen tieto käsitteinä ja tutkimuksellisen mielenkiinnon kohteina, sisäisen tunteen/intuition ja hiljaisen tiedon luonne ja erityispiirteet, intuitiivisesti ohjautuva inhimillinen kohtaaminen, intuition luotettavuus, hiljainen tieto voimavarana  
Alustus: TtT, rehtori Raija Nurminen
- 18.2.2002 Arvostava haastattelu: yhteistyön rakentaminen, aloittelijan mieli, ongelmien takana olevat tavoitteet ja unelmat, erilaisten näkökulmien hyödyt.  
Alustus: NLP-kouluttaja, perheterapeutti ja työnohjaaja Eila Laine
- 18.3.2002 Oikeassa olemisen valheellisuus: kenen kielellä puhumme, kun hoidamme? Kuka on oikeassa, kun puhetta ja toimintaa tutkitaan? Mitä sanojen takana on?  
Alustus: sairaanhoitaja Hannu Urjanheimo
- 15.4.2002 Syyllisenä vai häpeissään? Terve ja sairas syyllisyys, häpeän eri muodot, voiko syyllisyydestä ja häpeästä päästä vai pitääkö niiden kanssa tulla toimeen?  
Alustus: Tt, professori Paavo Kettunen

## **Syksy 2002**

- 16.9.2002 Ihmisen vapaus – unelmako vain? Vapauden, autonomian ja itsemääräämisoikeuden kysymyksiä. Vapauden unelma. Vapauden taakka ja ahdistus. Olemisen sietämätön keveys. Alustus: psykiatrian ylilääkäri Pekka Ropponen, kirurgian osaston ylilääkäri Heikki Ahtola ja sairaalapastori Paavo Juvonen
- 21.10.2002 Miten voin hyvin? Missä ilo? ”Laulaako vesi?”  
NLP- practitioner-kouluttaja Paavo Kärkkäinen kykenee harvinaisella tavalla yhdistämään elämänkokemuksen, teoreettisen tiedon ja luonnon, sekä integroimaan tästä vaikuttavan visuaalisen teoksen.  
Alustus: NLP- practitioner-kouluttaja Paavo Kärkkäinen
- 18.11.2002 Infoetiikan kysymyksiä terveydenhuollon tietojärjestelmässä: huterien tietojärjestelmien seurauksia, työntekijöiden stressi. Asiantuntijuus. Tietosuojakysymyksiä ( henkilöprofiilit). Tiedon louhinta. Virtuaaliläsnäolo.  
Alustus: tietojenkäsittelyn professori Erkki Sutinen
- 9.12.2002 Hengellisyys hoitotyössä: Hengellisyys elämässä ja työssä. Hengellisyys elämän eri näyttämöillä. Onko hengellisyys haaste? Hengellinen kokemus tai kokemuksen puuttuminen. Psykologian, lääketieteen ja hengellisten käsitteiden vuoropuhelua.  
Alustus: onkologian ylilääkäri Riitta Keskikuru, psykologi Maarit Hamunen, sairaanhoitaja Maarit Laukkanen, sairaalapastori Paavo Juvonen

### **Kevät 2003**

- 20.1.2003 Ruumiin evankeliumi. Ihmisen henkinen pahoinvointi, kivun sanoma, mielen ja kehon yhteys, hyvinvoinnin avaimia  
Alustus: ortopedi, kouluttaja, kirjailija Antti Heikkilä
- 17.2.2003 Kokemuksia Afganistanissa. Kuvia ja kohtaamisia, vaikutelmia ja kysymyksiä. Ihmisoikeudet ja naisen asema. Miten sota murentaa yhteiskunnan moraalialueita?  
Alustus: ylilääkäri Minna Kauko
- 17.3.2003 Johtoryhmä arvojen äärellä. Tarpeiden ja resurssien ristiriita. Onko muutoksen ja työkiireen oravanpyörä pakollinen? Miten strategian luominen näkyy henkilöstön tasolla? Onko tietoa arvoista vai haihtuvatko arvot pilviin? Lääkkeitä henkilökunnan jaksamiseen ja hyvinvointiin.  
Alustus: Pentti Itkonen, johtajaylilääkäri Pertti Palomäki, hallintoylihoitaja Pirkko Keskisärkkä
- 14.4.2003 Kansainvälinen oikeudenmukaisuus – utopiaa vai realismia? Kansainvälisen oikeudenmukaisuuden käsite. Filosofinen käsite/ poliittinen toiminta. Oma kiinnostuksen kohde: Rowls  
Alustus: YTM Arttu Puhakka

### **Syksy 2003**

- 15.9.2003 Työyhteisön kysymyksiä: henkilöstöjohtamisen haasteet työyhteisön ikääntyessä – onko meillä keinoja selviytyä?  
Alustus: osastonhoitajat Timo Palander ja Merja Parkkinen
- 20.10.2003 Miksi yhteisvastuuta (human solidarity) on vaikea toteuttaa? Uskonto- ja kulttuuridialogi kymmenen vuotta Chicagon julistuksen jälkeen.  
Alustus: professori Reijo E. Heinonen
- 17.11.2003 Läsnaolon voima : Echart Tollen kirjan kommentointia ja ajatuksia. Mikä kirjassa puhutteli minua? Tolle on aikamme merkittävimpiä henkisyiden opettajia ja tien näyttäjiä.  
Alustus: ylilääkäri Minna Kauko, ylilääkäri Pentti Antila, käyttöpäällikkö martti Tolvanen, sairaanhoitaja Tuomas Mäkelä, sairaanhoitaja Vuokko Väistö
- 15.12.2003 Kiehtova mieli. Mielen alkuperä. Mitä on minus?  
Alustus: neurologian emeritus ylilääkäri Kalervo Salmi

### **Kevät 2004**

- 19.1.2004 Seksin sielu. Kuinka voin olla kosketuksissa omaan eroottiseen sieluuni, itseeni?  
Alustus: seksuaaliterapeutti, kouluttaja Leena Hattunen
- 16.2.2004 Oma eettinen polkuni – valinnat elämässä ja työssä  
Alustus: sairaanhoitajat Virve Pellinen, Leena Naumanen, Marke Tarvainen, siivoustyönjohtaja Teija Martikainen, osastonhoitaja Pirkko Jokinen
- 15.3.2004 Mikä tässä elämässä on tärkeintä? Nobel-kirjailija J.M.Coetze: "Yrityksiä olla vastaamatta"  
Alustus: psykiatrian ylilääkäri Pekka Ropponen
- 19.4. Hengellisyys hoitotyössä. Sairaanhoitajan vahvistuminen potilaan hengellisten tarpeiden kohtaamisessa ja keinoja vastata niihin.  
Alustus: sairaanhoitaja Marjut Laukkanen, Jaana Pasanen, Tuomas Mäkelä

## **Syksy 2004**

- 20.9.2004 Työelämän tulevaisuuden haasteet ja mahdollisuudet. Perehdytys, mentorointi, työnohjaus.  
Alustus: laboratorionhoitaja Anneli Pikkarainen, osastonhoitaja Auli Käyhkö, sairaanhoitaja Hillevi Rautiainen ja preventiopsykologi Maarit Hamunen
- 18.10.2004 Filosofianopettajista viisain on kuolema. Torjuttu kuolemanpelko teettää meillä monta typerää tekoa ja ostattaa tarpeetonta krääsää, jotta unohtaisimme. Tiedostettu kokemus kuolevaisuudesta vapauttaisi paljosta turhasta ja väkeväittäisi jokaisen elämän hetken, joka meille annetaan ennen kuin lähtö tulee.  
Alustus: filosofi, kirjailija Torsti Lehtinen
- 15.11.2004 Kipu ja kärsimys - kivun monet kasvot. Oikeus kivun hoitoon  
Alustus: fysiatrian ylilääkäri Päivi Sutinen. Kommenttipuheenvuorot: "Kipupotilaan depressio ja depressiivisen potilaan kipu ja itsemurhavaara." / ylilääkäri Pirjo Kettunen (psykiatria) ja apulaisyllilääkäri Sakari Syväoja (anestesia)
- 13.12.2004 Tyhmyyden välähdyksiä ja muutakin viisautta. "Kettu tietää monta asiaa, mutta siili tietää yhden suuren asian." (Arkhilokhoks, kreik.runoilija)  
Alustus: sairaalapastori Paavo Juvonen: " Elämän käsikirjoitus, vapaus, vastuu, valinnat, kirjallisuus, kuvat, merkitykset, elämän tarkoitus, metaforat, elämän paradoksit. Työryhmä ja työtoverit pohtivat kettuna ja siilinä olemisen arvoitusta ja paljon muutakin taivaan ja maan väliltä.

## **Kevät 2005**

- 17.1.2005 Sairaanhoitajan kertomuksia vakavasti sairaan ihmisen kärsimyksestä ja toivost  
Alustus: sairaanhoitajat Raija Virolainen, Päivi Ritari, Marke Tarvainen, Pirjo Karjunen, osastonhoitaja Kirsti Päivinen
- 21.2.2005 Sairaanhoitopiirin arvot ja toimintaperiaatteet. Arvot käytännön esimerkkien valossa  
Alustus: Arvotyöryhmä
- 21.3.2005 Onko mielen tasapaino mahdollista saavuttaa ja säilyttää tässä maailmassa?  
Alustus: sairaalapastori Paavo Juvonen: "Mielen tasapainon etsijän polkuja." ja YHT Tapio Haapaniemi: "Stoalaisen filosofian vastauksia ja opetuksia mielen tasapainon saavuttamisesta."
- 18.4.2005 Miten kuoleman kysymys tulee kohdatuksi elämän historiassa? Ammattina ihminen - lääkärinä kuolevan vierellä.  
Alustus: LT, ylilääkäri Juha Mustonen

## **Syksy 2005**

- 19.9.2005 Kutsumuksen kalpeat kasvot  
Alustus: psykiatrian ylilääkäri Pekka Ropponen
- 17.10.2005 Lääkärin etiikan työkalupakki + Onko aika ajanut ohi lääkäri etiikan?  
Alustus: Lääkärin etiikka –teoksen päätoimittaja, lääkäri Samuli Saarni, kommenttipuheenvuoro osaston ylilääkäri Heikki Ahtola
- 21.11.2005 Arvoseminaari, ETENE:n pääsihteeri Ritva Halila. Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus. Yleisesittelyä toimikunnan ohjelmasta. Toimikunnan tekemän kyselyn tuloksien yhteenveto. tasa-arvo/yhdenmukaisuusohjelmaluonnos  
Alustus: Ritva Halila, yhdenmukaisuus/tasa-arvotyöryhmän jäsenet

19.12.2005 Mistä lähteistä ammennan energiaa ja uskoa elämään? Miten ihmiset ja kirjallisuus ovat vaikuttaneet valintoihini, elämäkatsomukseeni ja kasvuuni ihmisenä?  
Alustus: sairaanhoitajat Sisko Tiirinen, Eila Hakkarainen, Leena Naumanen ja osaston ylilääkäri Pentti Antila

### **Kevät 2006**

16.1.2006 Ihmisen matka varjojen maasta kohti valoa. Omakohtainen kertomus elämän rajatilanteesta, kriisistä ja toipumisesta.  
Alustus: YTM Arttu Puhakka

20.2.2006 Häpeän monet kasvot. Häpeä on inhimillinen, jokaisen ihmisen elämään kuuluva ilmiö. Se muokkaa ajatteluamme, tunteitamme ja käytöstämme. Se vaikuttaa meihin tietoisesti ja tiedostamattamme. Pahimmillaan häpeä muuttaa koko elämää kahlitsevaksi voimaksi, joka rajoittaa kaikkea olemista, ohjaa valintoja ja estää meitä tekemästä haluamaamme. Mitä ovat "häpeänappula" ja "häpeäkompassi"?  
Alustus: TM, tutkija Ben Malinen

20.3.2006 Pyhyiden paluu ja spiritualiteetti. Kysymys kokonaisuuksien hahmottamisesta ja merkitysten löytämisestä. Ihmisruumiin ja maan pyhyiden taju. Pyhyiden kaipaus ja kauneuden tarve.  
Alustus: TT, pastori Pauliina Kainulainen

24.4.2006 Sairauden puhuttelevuus  
Alustus: kirjailija, tutkija Virpi Hämeen-Anttila

### **Syksy 2006**

11.9.2006 Ihmisarvo. Päihdeongelmainen nainen. Onko inhimillinen kohtelu mahdollista? Omakohtainen kertomus ihmisarvon ja itsetunnon menetyksestä ja uudelleen rakentamisesta.  
Alustus: Päihdeongelmaisten naisten hoitokoti Tuhkimon perustaja Saara Ketolainen

23.10.2006 Hyvän iltapäivä: Hoitamisen hyvä, työyhteisön hyvä, laadun hyvä, strategian hyvä.  
Alustus: johtaja Pertti Palomäki, ylilääkäri Riston Lantto, osastonhoitaja Kirsti Päivinen, preventiopsykologi Maarit Hamunen

Teon hyvä + Toiminnan eettisyys luottamuksen luomisessa. Alussa oli teko.  
"Nykyihmisen suurin masentuneisuuden syy on siinä, että liian monet eivät pääse toimimaan oikein ja tekemään töitään niin hyvin kuin tahtoisivat. Pyrkimys eettiseen hyvään ja oikeaan on ihmisen perimmäisen luonteen mukaista." / Tekemisen taito, Jaana Venkula  
Alustus: sosiaalipsykologi, vapaa tutkija, kouluttaja Jaana Venkula

20.11.2006 Seksuaalinen häpeä. Millaista häpeää seksuaalisuudesta koetaan? Seksuaalinen häpeä ja hengelliset kysymykset.  
Alustus: TM, tutkija Teemu Ratinen

18.12.2006 Ajattelen – olen siis psykiatri.  
Alustus: psykiatrian ylilääkäri Pekka Ropponen

## **Kevät 2007**

- 22.1.2007 Santiagon unelma. Pyhiinvaellus Espanjan Santiago de Compostelaan. Tarina omien unien ja keskiäikäisten kertomusten saattelemasta matkasta, jossa kiviset pellot, viehättävät animat, ikävät munkit ja matkamiestä vahvistava Pyhä Neitsyt heräävät henkiin  
Alustus: sairaalapastori, psykoterapeutti Tapani Tukiainen
- 19.2.2007 Tekemisen taito – ammatillisuus. Syntykö kokemuksesta viisautta ja voiko sitä siirtää?  
Alustus: hygieniahoitaja Helena Sihvola, laiteasentaja Martti Vaskonen, ylihoitaja Pirjo Lampio-Juvonen, eettisen foorumin työryhmä
- 19.3.2007 Oikeuslääketieteellinen kuolinsyyn selvittely: oikeuslääketieteellisen ruumiinavauksen indikaatiot, rajankäynti lääketieteellisen kuolemansyyselvityksen kanssa, eri tahoille toimitettava informaatio. + Kuoleman seuraukset omaisille ja viranomaisille: perheiden aiheettomien syyllisyydentunteiden huomiointi. Tarinoita ja tapausselostuksia meiltä ja muualta.  
Alustus: oikeuslääketieteen erikoislääkäri Kari Karkola
- 16.4.2007 Hyötykö Vicliff Otieno suomalaisen kirurgin visiitistä Afrikkaan? Kertomus lähimmäisen auttamisesta.  
Alustus: kirurgian ylilääkäri Tapio Hakala

## **Syksy 2007**

- 17.9.2007 Kun mieli sairastuu - auttaako usko?  
Uskon ja uskonnon merkityksestä mielenterveyspotilaan voimavarana ja toisaalta mieltä kuormittavana asiana. Voiko uskonnollisuus vahingoittaa? Millainen on terve usko kaaottisen mielen keskellä?  
Alustus: psykiatrian erikoislääkäri Antti Liuska ja TM, sairaalapastori Leena Leppälä
- 8.10.2007 Potilaan kohtaamisen filosofia + Rajatilojen filosofiaa  
Vaihtoehtoisia potilaan kohtaamisen tapoja dialogisen filosofian keskeisten ajattelijoiden ihmiskäsityksen pohjalta.  
Alustus: filosofi ja kirjailija Torsti Lehtinen
- 19.11.2007 Tuntemattomasta tutuksi - kun kulttuurit kohtaavat  
Millaisia haasteita maapalloistuminen tuo terveydenhuoltoon ja yhteiskuntaan?  
Alustus sairaanhoitaja, osastonhoitaja Kirsti Sainola-Rodriquez aiheesta "Yhteinen näkemys hoidon tarpeesta" ja erityisopettaja Riitta-Liisa Koponen aiheesta "Kuka on lähimmäisesi?". Kommenttipuheenvuoro lääkäri Anna-Maija Salmi.
- 17.12. 2007 Sairaus, kärsimys ja toivo kaunokirjallisuudessa  
Kuinka kirjallisuus käsittelee sairausprosessia, epätoivon ja toivon tunnelmia, toipumista, kuolemaa?  
Alustus: psykologi Maarit Hamunen ja lääkäri Sari Leinonen. Emeritus sairaalapastori Paavo Juvonen tarjoaa katsauksen aihetta käsittelevään kirjallisuuteen puheenvuoron ja kirjaesittelypöydän muodossa

## Kevät 2008

- 21.1. 2008 Rakkauden muodonmuutokset  
Kuinka ymmärrämme ja miellämme rakkauden, parisuhteen ja niiden variaatiot?  
Alustus: teologian tohtori, dosentti, perheterapeutti, työnohjaaja Jouko Kiiski
- 18.2. 2008 Ihmisarvo, Tasa-arvo, Oikeudenmukaisuus, Luottamus - Arvot ja toimintaperiaatteet  
Vuosia kestäneen arvokeskustelun työn hedelmänä syntyi huoneentaulu, jossa hahmotetaan kuntayhtymän toiminnan arvopohja. Kuinka arvot ovat toteutuneet arjen kiireen keskellä, vieläkö taulu puhuttelee työntekijöitä, pitäisikö sisältöä päivittää?  
Alustus :kehittämispäällikkö Pirjo Kontio ja ylihoitaja Pirjo Lampio-Juvonen
- 17.3. 2008 Totuuden, uskomusten, varman ja epävarman tiedon lainalaisuuksia vai psykoterroria? + Usko, toivo ja huijaus  
Ihmisiä voidaan kasvattaa, ohjata ja tukea, mutta myös manipuloida. Suggestioon ja hämäämiseen pohjautuvat vaikuttamistavat näkyvät jokapäiväisessä arjessa!  
Alustus: Psykiatrisen vankilasairaalan vastaava ylilääkäri, Suggestioilmiöihin ja kriminaalipsykiatriaan paneutunut psykoterapeutti, dosentti Hannu Lauerma
- 21.4. 2008 Valta ja vallattomuus yhteisöissä ja ihmissuhteissa  
Valta tarkoittaa oikeutta tai mahdollisuutta hallita jotakuta, määrätä tai päättää jostakin. Vallankäyttö ilmenee eri tavoin: vastustuksen murtamisena, toimintavaihtoehtojen rajoittamisena, jopa vallan muuttumisena oikeudeksi ja tottelemisen velvollisuudeksi. Kun kaksi ihmistä kohtaa, aina läsnä ovat myös valta ja vallattomuus! Alustus: Auli Käyhkö ja emeritus sairaalapastori Paavo Juvonen

## Syksy 2008

- 15.9. 2008 Onko sairastamisessa mitään hauskaa?  
Mielihyvän ilmaisijana nauru on hyvin sosiaalinen tapa reagoida asioihin. Itsekseen, ilman näkyvää syytä äänekkäästi naureskelevaa ihmistä pidetään omituisena, koomisena. Nauru sinänsä ei ole huumorin pätevä koetinkivi; ihminen voi nauraa vaikkapa pelosta tai helpotuksesta. Voidaanko huumoria pitää itsenäisenä psyykkisenä tilana, jonka valossa mikä tahansa asia voi näyttää koomiselta? Suomalaisen kansanhuumorin suuria teemoja ovat tabut yleensä. Millainen tabu on sairaus tai millainen sairaus on tabu? Kenellä on lupa nauraa sairaudelle ja sairastamiselle?  
Alustus: perinteentutkimuksen professori Seppo Knuutila.
- 13.10.2008 Elinsiirtoihin liittyvät eettiset kysymykset  
Suomalaiset suhtautuvat myönteisesti elinsiirtoihin, mutta elinluovuttajista on pulaa. Valtaosa siirroissa tarvittavista elimistä saadaan äkillisten tilanteiden seurauksena aivokuolleilta potilailta. Lain mukaan elin voidaan irrottaa sellaiselta potilaalta, jonka ei tiedetä elämänsä aikana vastustaneen elinluovutusta. Osaltaan sairaaloiden resurssipula vaikeuttaa elinsiirtotoimintaa: teho-osastot ovat täynnä, eikä hoito elinluovutuksen valmistelua varten mahdollistu. Tilanne on vaikea myös äkillisesti omaisensa menettäneille. Valtaosa kuitenkin ymmärtää, että elinluovutuksella voidaan jatkaa jonkun muun elämää. Alustus: HYKS:n elinsiirto- ja maksakirurgian klinikan ylilääkäri, professori Krister Höckerstedt.
- 10.11.2008 Pakon käyttö ja itsemäärääminen nuorisopsykiatrisessa hoidossa



Nuorten pahoinvointi on ollut ikävällä tavalla esillä mediassa kuluneen vuoden aikana. Yhteiskuntamme haluaa lainsäädännön avulla turvata yhä laajemman itsemääräämisen yhä nuoremmille. Miten nuoren kyky itsemääräämiseen muuttuu nuoruusiän kehityksen aikana? Toisaalta nuorten tahdosta riippumaton hoito ja huostaanotot lisääntyvät voimakkaasti. Voidaanko pakkoa käyttämällä saavuttaa niin suurta hyötyä, että se ylittää haitat, joita potilaan itsemääräämisoikeuden ja henkilökohtaisen vapauden loukkaamisesta aiheutuu? Alustus: TAYSin nuorisopsykiatrian vastuualueen johtaja, dosentti Riittakerttu Kaltiala-Heino.

#### 8.12. 2008 Paljastava taide

Millaisia haasteita kohdataan, kun taidetta suunnitellaan sairaalaan? Taiteen toteuttaminen tiloihin, joissa hoidetaan vakavasti sairaita ihmisiä, haastaa myös tekijöitä matkalle omien syvimpien tuntojen tutkimiseen. Kuvataide- ja muotoiluopiskelijat suunnittelivat taideteoksia v.2009 avattavan syöpäklinikan tiloihin. Alustus: projektin ohjaaja, taiteiden maisteri, yhteisötaiteen asiantuntija Seppo Väänänen ja kuvataide- ja muotoiluopiskelijoita. Yhteiskeskustelussa myös projektin ohjaajat, kuvataiteilijat Teijo Karhu ja Jokke Saharinen sekä tekstiilitaiteilijat Aino Lampio ja Riitta Turunen.

### Kevät 2009

#### 20.1.2009 Tehohoitoon ja kriisitilanteisiin liittyvät eettiset kysymykset

Tehohoitoa tarvitaan estämään tai hoitamaan sairaudesta tai vammasta johtuva välitön elintoimintahäiriö. Tehohoito kohdennetaan potilaisiin, joilla arvioidaan olevan selviytymismahdollisuus. Vaikka hoito onkin nimensä mukaisesti tehokkainta mahdollisinta hoitoa, voi tilanne järkyttää syvästi potilasta ja hänen omaisiaan. Aina hoito ei tuota toivottua tulosta, vaan siitä luovutaan tai tehohoidosta huolimatta potilas menehtyy. Millaisia eettisiä kysymyksiä liittyy hoidettavien valintaan tai hoidosta luopumiseen? Kuinka omaiset selviävät kriittisestä tilanteesta? Alustus: tehosastonylilääkäri Matti Reinikainen ja psykologi Maarit Hamunen

#### 9.2. 2009 Vanhusten terveydenhuoltoon liittyvät eettiset kysymykset

2000-luvun suurimpia haasteita on suurten ikäluokkien lähestyvä eläkeikä. Vanhuusiän terveydenhoitoa tarvitsevien määrä nousee korkeaksi suhteessa työssäkäyviin ja siten yhteiskunnan maksukykyyn. Eläkepommin ennustetaan "räjähtävän" vuoden 2010 tienoilla. Millaisia haasteita vanhuusikäisten yhä kasvava määrä aiheuttaa terveydenhuollolle ja millaisten eettisten valintojen eteen joudutaan? Kuinka vanhusterveydenhuoltoa priorisoidaan ja kuinka pitkälle resurssit riittävät? Alustus: osastonhoitaja Auli Käyhkö psykiatrian osastolta ja yleislääketieteen erikoislääkäri, geriatriaan erikoistuva lääkäri Heikki Hyvärinen

#### 16.3.2009 Pahuus

Pahuus on moraalinen käsite, joka tarkoittaa yleisesti kaikkea sitä, minkä ihminen mieltää vääräksi. Paha kauhistuttaa ja kiehtoo. Viihdekulttuurissa ja tiedotusvälineissä pahan tunnukset ovat näkyvästi läsnä. Pahuutta pidetään yleensä puhtaasti inhimillisenä piirteenä. "Hyvä vastaan paha" -dualismi ilmenee useimmissa kulttuureissa, mutta käsitteen merkitys konkreettisina tekoina vaihtelee kuitenkin suuresti kulttuurista toiseen. Paha on kaikkea muuta kuin yksiselitteinen! Alustus: OTT, rikos- ja prosessi-oikeuden professori, professori Matti J. Tolvanen JoY:sta. Paneelikeskustelu Pahuuden teemasta: professori Matti Tolvanen, psykiatrian ylilääkäri Pekka Ropponen, Rikosuhripäivystyksen Itä-Suomen aluejohtaja Jaana Rossinen, Kriisikeskuksen johtaja, kriisi- ja traumapsykoterapeutti Ritva Ropponen ja psykologi Maarit Hamunen

20.4. 2009 Lihaan leikattu kauneus - Kosmeettisen kirurgian ruumiillistuneet merkitykset  
Miksi kauneusleikkausten suosio kasvaa koko ajan? Mitä leikkauksilla tavoitellaan, ja miten ne vaikuttavat ihmisiin? Kauneuskirurgia piirtyy monivivahteisena identiteetin ja sukupuolittuneen ruumisihanteen teknologiana. Alustus: FT, kulttuuriantropologian lehtori Taina Kinnunen Oulun yliopistossa. Kommenttipuheenvuoro plastiikkakirurgi Hilve Turunen.

**Syksy 2009**